

Diagnoza działań Gminnej Biblioteki Publicznej w Jabłonnie im. Władysława Taczanowskiego

OPRACOWANIE: AGNIESZKA DUDA-JASTRZĘBSKA, MARTA
NAZARUK-NAPORA

LISTOPAD 2021

Spis treści

1. Program „Blisko”	3
2. Informacje o badaniu	3
3. Charakterystyka gminy	4
Potencjały gminy	5
Problemy gminy w zakresie działań kulturalnych.....	8
Co ciekawego dzieje się w gminie Jabłonna zdaniem mieszkańców i mieszkanek.....	9
4. Charakterystyka GBP w Jabłonie.....	9
Historia GBP w Jabłonie	9
Cele biblioteki.....	10
Opis przestrzeni Gminnej Biblioteki Publicznej w Jabłonie	10
Księgozbiór.....	12
Współpraca	14
Promocja.....	14
5. Biblioteka oraz mieszkańcy i mieszkanki.....	15
Odbiorcy i odbiorczynie działań biblioteki	15
Odbiorcy i odbiorczynie poszczególnych filii	15
Wzory korzystania z biblioteki i jej oferty	17
Mocne strony biblioteki w perspektywie odbiorców	19
Elementy wymagające ewentualnych zmian, sugestie i pomysły	20
Czym dla mieszkańców i mieszkanek jest biblioteka?.....	21
Jakie są zainteresowania odbiorców i odbiorczyń biblioteki?	22
Biblioteka i potrzeby mieszkańców.....	22
Wymarzona biblioteka	25
Rekomendacje.....	27

1. Program „Blisko”

„Blisko” to program realizowany przez Narodowe Centrum Kultury będące Operatorem Priorytetu 4. Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 (NPRCz 2.0) na lata 2021–2025. Głównymi celami programu są:

- włączenie nowych środowisk w działalność bibliotek i aktywizacja społeczności lokalnych w działania na rzecz upowszechniania czytelnictwa;
- nawiązywanie i rozwijanie lokalnych partnerstw na rzecz wzmacniania roli bibliotek jako lokalnych centrów dostępu do wiedzy i kultury, jako tzw. trzeciego miejsca (po domu i pracy) jednoczącego społeczność lokalną – przestrzeni do spotkań, wspólnej pracy, działalności twórczej, promowania aktywności czytelniczej oraz odpoczynku;
- podnoszenie kompetencji pracowników bibliotek publicznych, co pozwala na rozpoznanie potrzeb i potencjału kulturowego członków lokalnych społeczności, a w konsekwencji na efektywną z nimi współpracę oraz inicjowanie działań kulturalnych wokół bibliotek.

Nazwa „Blisko” symbolizuje główne założenia programu, zbliżenie biblioteki do społeczności. Samo słowo rozwijane jest w sześć ważnych dla programu haseł: biblioteka, lokalność, inicjatywy, społeczność, kooperacja, odporność.

Program zakłada, oprócz realizacji wydarzeń czy warsztatów, także przeprowadzenie elementu diagnozy – badań mających na celu lepsze poznanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności.

2. Informacje o badaniu

Badania diagnostyczne zostały przeprowadzone jesienią 2021 roku, od września do listopada. Realizację oparto na uzgodnionej wcześniej koncepcji badawczej zawierającej pytania badawcze. W ramach badań zrealizowaliśmy:

- analizę materiałów zastanych,
- ankietę online,
- ankietę rysunkową „Przedstaw się”,
- wywiady indywidualne,

- spotkanie z zespołem biblioteki,
- wywiady grupowe i obserwację uczestniczącą w czasie wydarzeń realizowanych przez zespół biblioteki w poszczególnych filiach: w czasie otwarcia Muzeum Społecznego w bibliotece w Jabłonie, w czasie warsztatów realizowanych w filiach w Skrzynicach i Piotrkowie, w trakcie Dnia z Biblioteką w filii w Chmielu.

Działania diagnostyczne były prowadzone przez zewnętrzne badaczki z pomocą zespołu biblioteki i przy współpracy z nim.

3. Charakterystyka gminy

Gmina Jabłonna znajduje się w województwie lubelskim, około 18 km od Lublina. Bliskość miasta ma wpływ na zmiany, jakie następują w przestrzeni oraz w strukturze ludności. Powstaje coraz więcej domów, a wraz z nimi pojawiają się nowi mieszkańcy. Większość obszaru gminy stanowią grunty orne, lasy i sady. W skład gminy wchodzi 17 sołectw: Chmiel Drugi, Chmiel Pierwszy, Chmiel Kolonia, Czerniejów, Czerniejów Kolonia, Jabłonna Druga, Jabłonna Majątek, Jabłonna Pierwsza, Piotrków Drugi, Piotrków Pierwszy, Piotrków Kolonia, Skrzynice Drugie, Skrzynice Pierwsze, Skrzynice Kolonia, Tuszów, Wierciszów oraz Wolnica. Gmina liczy około 8000 mieszkańców.

Źródło: <https://www.jablonna.lubelskie.pl/gmina/>

Potencjały gminy

Gmina od kilku lat intensywnie się rozwija. Szczególnie zauważalne są zmiany w rozwoju działań kulturalnych, ale także w samej infrastrukturze. Gmina jest dobrze skomunikowana zarówno z Lublinem, jak i wewnątrz gminy, wzdłuż szosy na Wysokie. Cenione są drogi rowerowe (niezatłoczone i bezpieczne) oraz dostęp do wielu sklepów.

Mieszkam tu od 2008 roku i od ponad 10 lat widzę duże zmiany. Na początku nie wyglądało to zbyt fajnie, nawet te budynki, ale od kilku lat widać postęp – od PRL-u do

czasów współczesnych. Wiąże to z panią wójt, ma głowę na karku. Rewitalizacja i super oferta kulturalna.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Wcześniej byłem w Domu Kultury, też na „Mamy czas”; imprezy, zajęcia plastyczne, muzyczne, teatralne. W wakacje były półkolonie, przedstawiania. Widać, że to ożyło.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Poniżej zostały przedstawione informacje zebrane podczas badań (w tym analizy dostępnych raportów)¹.

Historia i miejsca z nią związane jako potencjał gminy²:

- historia gminy – kolejni właściciele na tle historii kraju,
- cmentarze z I wojny światowej w Tuszowie, Piotrkowie Pierwszym i Drugim,
- kościoły w Czerniejowie (z 1608 roku, rozbudowany w stylu renesansowym, posiada cenne obrazy św. Wawrzyńca i św. Agnieszki, zabytkową ambonę i chrzcielnicę, znajdują się w nim także 9-głosowe organy) i w Chmielu (z 1929 roku, stylizowany na renesans lubelski),
- pałac Vetterów w Jabłonie,
- produkty regionalne: piróg drożdżowy, piernik żydowski.

Potencjał miejsc przyrodniczych³:

- Krzczonowski Park Krajobrazowy,
- Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- rezerwat Chmiel,
- rezerwat Olszanka,
- pomniki przyrody: głąz narzutowy, buk pospolity; dęby w Tuszowie i Chmielu,
- liczne lasy,

¹ http://kultura.gminajablonna.pl/strona-4549-dom_kultury.html

² <https://www.jablonna.lubelskie.pl/gmina/informacje-o-gminie/historia.html>

³ <https://www.jablonna.lubelskie.pl/publikacje.html>

- liczne źródła i doliny rzeczne (np. dolina rzeki Czerniejówki ze źródłami we wsi Piotrków Pierwszy, rzeka Skrzyniczanka ze źródłami w Skrzynicach Pierwszych, źródła w Tuszowie),
- różnorodna flora i fauna,
- wielość drapieżnych ptaków,
- najwyższe wzniesienie w Wolnicy,
- górka w Skrzynicach, tzw. Betlejem,
- suche stawy,
- liczne trasy rowerowe.

Potencjał osób

- redaktor naczelny pisma „Gość Niedzielny” (poeta, bokser, animator młodzieży),
- lokalni liderzy: archeolog i etnolog, historycy, gawędziarze, animatorzy, twórcy teatralni, twórcy ludowi, kolekcjonerzy, naukowcy,
- Władysław Taczanowski, patron biblioteki.

Potencjał organizacji i instytucji⁴:

- Centrum Kultury Gminy Jabłonna mające swoją siedzibę w Piotrkowie,
- Gminna Biblioteka Publiczna z trzema filiami,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Szkół w Jabłonnie i Piotrkowie,
- Szkoła Podstawowa w Czerniejowie, Skrzynicach i Tuszowie,
- Skrzynicki Ośrodek Teatralny,
- liczne stajnie – Skrzynice, Kol. Czerniejów, Jabłonna,
- restauracje i bazy noclegowe (w tym agroturystyka),
- Koła Gospodyń Wiejskich (Chmiel, Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga, Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi, Wierciszów, Tuszów, Skrzynice, Czerniejów),
- organizacje sportowe (Ludowy Klub Sportowy „Rohland” w Tuszowie, Piotrkowski Ludowy Klub Sportowy „Piotrcovia” Piotrków, Gminny Klub Sportowy „Avenir” Jabłonna, Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „MUKS Jabłonna”, Klub Sportowy Polaris Jabłonna),

⁴ <https://www.jablonna.lubelskie.pl/kultura-i-sport/>

- organizacje pozarządowe (Fundacja Nieprzetartego Szlaku, Stowarzyszenie Pracownia Rozwoju Lokalnego, Fundacja 123 Empatia, Stowarzyszenie Chorągiew Husarska Ziemi Lubelskiej, Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów – oddział gminny, Stowarzyszenie Użytkowników Sieci Komputerowej JABŁONET w Jabłonie, Stowarzyszenie Czerwone Jabłuszko, Stowarzyszenie Leśne Pogotowie, Fundacja Kultury Ludowej „Muzykanty”, Fundacja Rozwoju i Aktywizacji Mieszkańców, Fundacja Zielony Konserwatyzm, Stowarzyszenie Kulturalna Jabłonna),
- Ochotnicza Straż Pożarna w: Jabłonie, Piotrkowie, Czerniejowie, Tuszowie, Chmielu, Ochotnicza Straż Pożarna w Skrzynicach, Ochotnicza Straż Pożarna w Wierciszowie,
- nieformalna grupa „Klub Mamy czas” powstała dzięki jednej z mieszanek.

Problemy gminy w zakresie działań kulturalnych

Wskazane problemy dotyczą za małej integracji w gminie wśród mieszkańców i mieszanek, a także dużej trudności z mobilizacją i zachęceniem społeczności do udziału w wydarzeniach.

Integracja nowych z tubylcami – jest to trudne. My się zgraliśmy w kilka domów, które przeniosły się z Lublina, i zaczęliśmy różne działania, np. przy szkole. Różne był sugestie. Co się dało zrobić, to robiliśmy, ale mieszkańcy z dziada pradziada różnie reagowali.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Problemem w rozwoju działań kulturalnych jest pandemia. Ludzie ograniczyli kontakty ze sobą, co ma wpływ na integrację mieszkańców, jak i mniejszą ofertę działań w instytucjach kultury oraz ich uczestników i uczestniczek.

Korzystaliśmy z warsztatów, ale teraz nie, bo pandemia, to nie korzystamy.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Co ciekawego dzieje się w gminie Jabłonna zdaniem mieszkańców i mieszkanek

Według badanych mieszkańców i mieszkanek w gminie interesujące są wydarzenia kulturalne organizowane przez Centrum Kultury Gminy Jabłonna, Gminną Bibliotekę Publiczną, Koła Gospodyń Wiejskich. Wspominane są głównie różnego rodzaju festyny, dożynki czy imprezy wielopokoleniowe. Opowiadano także o akcjach społecznych odbywających się w gminie. Nie padły jednak nazwy wydarzeń. Cenione są zajęcia dla rodziców z cyklu „Mamy czas”. Osoby uczestniczące w wywiadach i wydarzeniach wspominały nieraz o warsztatach realizowanych przez bibliotekę i przez centrum kultury. Z sentymentem przywoływano działania młodzieży realizowane w Chmielu. Wśród ciekawych działań wspomniano pracownie Orange i kursy komputerowe dla seniorów.

4. Charakterystyka GBP w Jabłonie

Historia GBP w Jabłonie

Gminna Biblioteka Publiczna w Jabłonie istnieje już od 1946 roku. Obecnie jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru instytucji kultury, a jej organizatorem jest Gmina Jabłonna. Biblioteka jest zlokalizowana w Jabłonie-Majątku, a w jej skład wchodzi trzy filie: w Piotrkowie, Skrzynicach i Chmielu.

Od 2021 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Jabłonie nosi imię Władysława Taczanowskiego – światowej sławy ornitologa pochodzącego z Jabłony. Taczanowski mieszkał w Jabłonie-Majątku przez około 20 lat. W świat przyrody wprowadził go jego ojciec: „był miłośnikiem przyrody i bardzo chętnie zamiłowanie to moje rozwijać pragnął”⁵. Biblioteka miała początkowo swoją siedzibę w budynku urzędu gminy (jedno pomieszczenie) do lat 70. XX wieku. Wtedy przeniesiono ją do domu państwa Malców, a potem do budynku dawnych czworaków dworskich. W 2020 roku wróciła do budynku urzędu gminy, jednak teraz już jako jego główny gospodarz.

⁵ <https://www.jablonna.lubelskie.pl/aktualnosci/n,202078,biblioteka-w-jablonnie-otrzymala-imie-wladyslawa-taczanowskiego.html>

Cele biblioteki

Misją biblioteki w Jabłonce jest spełnianie oczekiwań czytelników i czytelniczek, takich jak rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych, upowszechnianie wiedzy i rozwoju kultury, zapewnienie dostępu do wszelkiego rodzaju informacji przy wykorzystaniu nowoczesnej technologii. Istotne jest umacnianie nawyków czytelniczych wśród dzieci od lat najmłodszych. Biblioteka ma wspierać budowę społeczeństwa obywatelskiego i zadbać o zachowanie tożsamości gminy Jabłonna.

Biblioteka ma za zadanie rozwijanie usług kulturalnych, informacyjnych i edukacyjnych poprzez⁶:

- akcje wspólnego czytania,
- spotkania z autorami i twórcami,
- lekcje i warsztaty biblioteczne,
- wieczory poetyckie,
- wernisaże wystaw twórczości czytelników,
- akcje i spotkania dotyczące tradycji regionu połączone ze zbieraniem archiwaliów i ich opracowywaniem,
- popularyzację twórczości i działalności patrona biblioteki, Władysława Taczanowskiego,
- współpracę ze stowarzyszeniami i instytucjami działającymi na rzecz zachowania dziedzictwa, rozwoju kultury oraz integracji osób z niepełnosprawnościami.

Opis przestrzeni Gminnej Biblioteki Publicznej w Jabłonce

a) Siedziba główna w Jabłonna-Majątek

We wcześniejszej siedzibie biblioteka miała znacznie mniej miejsca, co utrudniało działalność. Potrzeba zapewnienia bibliotece nowej placówki robiła się coraz bardziej paląca. Na ten cel przeznaczono zabytkowy budynek, opuszczony wcześniej przez urząd gminy. Przed wprowadzeniem się biblioteki, w 2020 roku został on gruntownie wyremontowany. Biblioteka posiada dobrą lokalizację, jest widoczna z głównej drogi i stoi w funkcjonalnym centrum gminy. W jej bliskim otoczeniu znajduje się skwer i plac zabaw, urząd gminy, targ, a także

⁶ http://biblioteka.gminajablonna.pl/strona-4904-koncepcja_programowa.html

tereny zielone przeznaczone do zagospodarowania, z wykorzystaniem m.in. ścieżek przyrodniczych.

Nowoczesna placówka kultury oprócz oferty powinna przyciągać ciekawą architekturą i aranżacją wnętrza (łączyącą estetykę i funkcjonalność). Udało się to osiągnąć w Jabłonce, więc biblioteka cieszy bywalców i bywalczyńnię pięknym wystrojem wnętrza, harmonijnie łączącym wyeksponowane elementy starej konstrukcji z nowoczesnymi meblami.

Klimatu dodaje wiek budynku – 100 lat, oraz „skarby” które zachowano, by wzbogaciły to wnętrze (np. stare, drewniane katalogi).

Biblioteka po remoncie? Cudo, jest piękna, i te podziemia, i toalety piękne, można w biegu wpaść, księgozbiór czytelny i to Legimi można wziąć, zarejestrować na telefonie.
wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Miejsce wzbudza pozytywne wrażenia, najczęściej określane jest jako piękne i klimatyczne, co zachęca do czytania książek na miejscu⁷.

Klimat sprzyja przucupnięciu z książką.
Zapiera dech aż czytać się chce.
Czytałabym tylko na miejscu! Klimatycznie.
No to chyba najpiękniejsza biblioteka w regionie.
Przecudna ta cegła. Projekt rewelacyjny.

Wypowiedzi z Internetu na stronie ProjekTy Na Obcasach – Projektowanie Wnętrz

W budynku oprócz wypożyczalni dla dorosłych, czytelni ze strefą do pracy, nauki, wypoczynku czy na warsztaty jest też kącik dla maluchów. Biblioteka jest przyjazna dla osób z niepełnosprawnościami (podjazd, przestrzeń pomiędzy regałami, dostęp do lady bibliotecznej).

Utrudnieniem w korzystaniu z pełnej oferty biblioteki jest wysokość obecnych regałów, co wynika jednak z ciągłego deficytu miejsca. Brakuje też większej liczby miękkich siedzeń, co

⁷ http://biblioteka.gminajablonna.pl/galeria-10754-remont_biblioteki.html

z kolei jest skutkiem obecnej sytuacji epidemiologicznej. Dużym potencjałem są piwnice biblioteki, choć w ich przypadku problemem jest gromadząca się wilgoć.

b) Filia w Piotrkowie

Filia znajduje się na pierwszym piętrze (wejście po schodach). Książki ulokowane są w dwóch salach (jedna z literaturą dla dorosłych, druga z książkami dla dzieci).

Siedziba znajduje się w Centrum Kultury Gminy Jabłonna, co znacznie ułatwia korzystanie za jednym razem z jednej i drugiej placówki. Obecnie filia otwarta jest od poniedziałku do czwartku w godzinach od 8.00 do 16.00.

c) Filia w Skrzynicach

Filia znajduje się w budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej. Zlokalizowana jest na parterze, a księgozbiór zebrany jest w dwóch salach. Co istotne, biblioteka znajduje się tuż obok Szkoły Podstawowej w Skrzynicach. Obecnie otwarta jest we wtorki od 7.30 do 15.30.

d) Filia w Chmielu (w Chmielu Pierwszym)

Filia znajduje się na pierwszym piętrze (wejście po schodach) w budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej. Sala biblioteki jest duża i ma kącik dla dzieci. Obok znajduje się aneks kuchenny z małą salą oraz wielka sala z zaaranżowaną przez młodzież przestrzenią (graffiti oraz meble z palet). Do dyspozycji biblioteki pozostaje też ogromna sala na parterze, wyposażona w scenę, stoły, krzesła oraz druga kuchnia na parterze. Filia obecnie otwarta jest w piątki od 8.00 do 16.00.

Księgozbiór

Zbiory biblioteki stanowi literatura pisarzy polskich i obcych, literatura dla dzieci i młodzieży, literatura popularnonaukowa, zestaw lektur szkolnych. W czytelni znajdziemy encyklopedie, leksykony, słowniki i albumy. W tym roku dzięki systemowi MAK+ można przejrzeć księgozbiór w domu i zamówić książkę⁸.

Swoją ofertę biblioteka sukcesywnie rozszerza o nowości książkowe m.in. dzięki Narodowemu Programowi Rozwoju Czytelnictwa 2.0.

⁸ <https://szukamksiazki.pl/SkNewWeb/bstart/1599>

Placówka oferuje też szeroką ofertę e-booków i audiobooków. Dostęp jest możliwy po uzyskaniu kodu dostępu: https://www.legimi.pl/mbp_lublin/

Można też korzystać z zasobów Akademiki, logując się na terminalu w czytelnii⁹.

Działania biblioteki

Biblioteka oprócz działań skierowanych bezpośrednio do czytelników organizuje również szkolenia dla swoich pracowniczek, uczestniczy w różnych konferencjach i spotkaniach branżowych czy aplikuje o fundusze do organizacji.

Działania dla dzieci w wieku przedszkolnym:

- akcje społeczne (m.in. kampania „Mała książka – wielki człowiek”); inne kampanie promocyjne i programy autorskie skierowane do rodziców, zachęcające do czytania dzieciom;
- akcje wspólnego czytania („Czytanie na dywanie” – regularne zajęcia z książką dla dzieci w wieku 3–6 lat);
- wystawy tematyczne prezentujące autorów i książki dla dzieci;
- konkursy plastyczne dla przedszkolaków na bazie przeczytanych książek.

Działania dla dzieci i młodzieży:

- lekcje i warsztaty biblioteczne, np. warsztaty z krasnalem Hałabałą, bajka baletowa dla dużych i małych;
- akcje społeczne, kampanie promocyjne i programy autorskie zachęcające do czytania (m.in. akcja „Czytam sobie”);
- spotkania z autorami i twórcami;
- konkursy adresowane do poszczególnych przedziałów wiekowych dzieci i młodzieży, np. „A to moja bajka właśnie...”;
- wystawy tematyczne związane z książką dla dzieci i młodzieży.

Działania dla dorosłych:

- spotkania autorskie;

⁹ biblioteka.gminajablonna.pl/aktualnosc-1829-academica_cyfrowa_wypożyczalnia.html

- gromadzenie zbiorów zgodnie z dezyderatami czytelników;
- zakup nowości wydawniczych;
- konkursy i akcje czytelnicze kierowane do czytelnika dojrzałego;
- wznowienie działalności DKK – Dyskusyjnego Klubu Książki dla dorosłych;
- włączanie dorosłych czytelników do działań prowadzonych przez bibliotekę dla dzieci i młodzieży.

Działania na rzecz budowania trwałych relacji ze środowiskiem lokalnym:

- rozwijanie oferty sprofilowanej i dostosowanej do potrzeb mieszkańców, np. gminne archiwum cyfrowe, warsztaty rękodzielnicze;
- przeprowadzenie diagnozy potrzeb mieszkańców;
- aplikowanie o środki zewnętrzne na realizację projektów rozwojowych dla mieszkańców;
- udostępnienie grupom nieformalnym pomieszczeń, w których będą mogły one realizować projekty.

Współpraca

Biblioteka współpracuje z różnymi podmiotami działającymi w gminie. Z chęcią współpracuje ze szkołą i przedszkolem, zachęcając dzieci do czytania. W trakcie projektu „Otwarte” zapraszała klasy do siebie, żeby uczniowie i uczennice mogli brać udział w warsztatach czy też zwiedzić muzeum społeczne. Biblioteka współtworzy wydarzenia wraz z Centrum Kultury Gminy Jabłonna (np. ofertę ferii i zajęć wakacyjnych, dożynki).

Placówka podejmuje współpracę z osobami, które mają różne pomysły i zgłaszają się do niej z inicjatywą. W ten sposób m.in. osoby z gminy prowadziły warsztaty zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i dorosłych.

Promocja

Informacje dotyczące biblioteki można uzyskać ze strony <http://biblioteka.gminajablonna.pl>, gdzie zamieszczone są aktualności, podstawowe informacje o bibliotece, koncepcja programowa, galerie zdjęć, katalog on-line (MAK+ katalog online dla bibliotek), dni i godziny otwarcia biblioteki, a także raport o dostępności.

Biblioteka posiada również stronę w mediach społecznościowych¹⁰. Zamieszcza na niej bieżące informacje, zdjęcia nowości książkowych, zaproszenia na wydarzenia. Informacje o wydarzeniach realizowanych przez bibliotekę można znaleźć także na plakatach oraz w gazecie „Puls Gminy Jabłonna”.

Biblioteka posiada oznakowanie – identyfikację wizualną zgodną z aktualnymi trendami (energetyczne kolory, prosta, czytelna czcionka). Ten system oznakowania jest efektem projektu „Kierunek biblioteka”, realizowanego w ramach Programu Rozwoju Bibliotek.¹¹

Respondenci najchętniej chcieliby dowiadywać się o ofercie biblioteki przede wszystkim poprzez Facebooka, stronę internetową biblioteki. Część osób chciałaby czytać informacje na stronie internetowej gminy czy w lokalnej gazecie. Warto zwrócić uwagę na plakaty i przepływ informacji przez szkołę.

Plakatów jest sporo, ale może bardziej w szkołach. Trafiła bardzo późno na informację, więc plakatów przydałby się więcej, bo nie wszyscy wiedzą.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

5. Biblioteka oraz mieszkańcy i mieszkanki

Odbiorcy i odbiorczynie działań biblioteki

Z biblioteki korzystają osoby w różnym wieku, z różnych miejscowości czy też z różnym podejściem i wzorami korzystania z oferty placówki. Poniżej przedstawimy różnice między nimi i to, co dla nich ważne w bibliotece.

Odbiorcy i odbiorczynie poszczególnych filii

Większość osób korzystających na co dzień z filii zagląda od czasu do czasu także do głównej siedziby biblioteki w Jabłonie, lecz nie każdy, kto najczęściej bywa w Jabłonie, zna filie. Nie ma w tym nic dziwnego, bo biblioteka to jedno z miejsc, do którego dobrze jest mieć

¹⁰ <https://www.facebook.com/bibliotekajablonna/>

¹¹ Więcej informacji o programie: <http://programrozwojubibliotek.org/kierunek-biblioteka/>

blisko. Dlatego z reguły mieszkańcy i mieszkanki gminy najczęściej odwiedzają tę filię, do której mają blisko lub która jest po drodze w ich codziennych trasach. Osoby, które pracują w typowo etatowych porach czy dojeżdżają do pracy lub szkoły do Lublina, nie mogą jednak korzystać z filii w Skrzynicach, Piotrkowie czy Chmielu ze względu na godziny otwarcia tych placówek. Biblioteka w Jabłonce otwarta jest dwa dni w tygodniu do godz. 18, w pozostałe 3 dni działa do godz. 15.30.

Fajny dział dla dzieci, synek zadowolony. Fajnie, że w centrum gminy jest biblioteka, że nie jest schowana. Widać, na co stawia gmina.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Filia w Piotrkowie, z racji bezpośredniego sąsiedztwa z ośrodkiem kultury, oprócz okolicznych mieszkańców ściąga do siebie osoby korzystające z warsztatów czy wydarzeń Centrum Kultury Gminy Jabłonna albo rodziców przyprowadzających na zajęcia dzieci.

Mieszkam w Piotrkowie. Z obu korzystam bibliotek – w Jabłonce i w Piotrkowie. Zaczęliśmy w Piotrkowie. Podoba nam się tam, i ten pokój dla dzieci. Dobrze, że jest zintegrowany z domem kultury. Dwa w jednym, to działa. Dobrze jest pogłębić współpracę domu kultury z biblioteką, żeby wspólnie, a obok. To będzie na korzyść.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Filia w Chmielu odwiedzana jest głównie przez osoby starsze i w średnim wieku, zamieszkujące wieś, czasem nieposiadające własnego środka transportu i niepracujące etatowo (w godzinach 8–16), pojawiają się w niej również mamy z dziećmi. Dzień warsztatów w Chmielu ukazał duży potencjał sąsiadującej z biblioteką sali. Większość uczestników była jednak mieszkańcami innych miejscowości, a do filii sprowadziły ich atrakcyjne wydarzenia. W trakcie badań spotkaliśmy osoby, które po raz pierwszy odwiedziły filię w Chmielu (jak też w ogóle samą gminną bibliotekę) dzięki warsztatom organizowanym w sobotę i kierowanym do dzieci. Podobną prawidłowość można zaobserwować w przypadku wydarzeń w Jabłonce, na które przyjeżdżają mieszkańcy i mieszkanki z całej gminy. Widać więc, że atrakcyjne wydarzenia mają większą siłę przyciągania, zmotywowania do przyjazdu mimo odległości niż codzienne korzystanie z biblioteki.

Domeną filii w Skrzynicach jest współpraca ze szkołą i przedszkolem. Realizowane w ramach projektu warsztaty dla dzieci cieszyły się powodzeniem i sprawiły radość prowadzącym. Relacja z dziećmi i młodzieżą w przypadku tej filii jest tym bardziej potrzebna, że budynek OSP, w którym się mieści, sąsiaduje ze szkołą podstawową. Również ta filia jest niedostępna dla osób pracujących w typowym wymiarze czasu oraz w soboty.

Główna siedziba biblioteki w Jabłonnie jest odwiedzana przez najwięcej osób – są to zarówno te osoby, które blisko mieszkają czy mają tu najbardziej po drodze, jak i te, dla których istotne są popołudniowo-wieczorne pory otwarcia. Z tej biblioteki korzystają zarówno dorośli, jak i dzieci – młodsze z rodzicami, a starsze już samodzielnie. Dla dzieci i młodzieży dodatkową zachętą jest bliskość placu zabaw i dobry dojazd rowerem. Wśród bywalców i bywalczyń biblioteki spotkamy osoby mieszkające w gminie od dawna, jak i te, które sprowadziły się kilka czy kilkanaście lat temu. Można więc zauważyć, że biblioteka i realizowane przez nią wydarzenia są przestrzenią integracji lokalnej społeczności.

Wzory korzystania z biblioteki i jej oferty

Osoby, które spotkaliśmy w trakcie realizacji badań, korzystają z biblioteki w różny sposób. Poniżej przedstawimy najczęstsze z nich.

- „Książka przede wszystkim” – biblioteka jest ważnym miejscem dla osób, które nie wyobrażają sobie życia bez książki. Osoby te odwiedzają bibliotekę, by oddać jedno i sięgnąć po nowe publikacje; to właśnie ci czytelnicy i te czytelniczki przychodzą z pytaniami o nowości, opowiadają o swoich wrażeniach z lektury, czasem przychodzą po wybrany zawczasu tytuł, czasem by poprosić o radę. Wśród tych osób warto szukać chętnych na dyskusje o książkach czy do udziału w spotkaniach autorskich. Warto też w jakiś sposób uhonorować osoby czytające najwięcej, uczynić ich ambasadorami i ambasadorkami biblioteki.

Koleżanka mi wybiera książki (kiedyś pracowała w bibliotece), ja nie mam pamięci do tytułów, patrzę na okładkę, grubość (musi być gruba), opis na końcu. Biorę po 6 książek, to któraś się trafi. I dziewczyny z biblioteki też podpowiadają.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

- „Przychodzę z dzieckiem” – dzieci świetnie potrafią zmotywować rodziców do odwiedzin w bibliotece; nawet jeśli książka towarzyszy im od maleńkości, a domowe półki uginają się od woluminów, to i tak z najmłodszymi dobrze przyjść do biblioteki. Dla rodziców ważne jest, by dzieci i młodzież poznały to miejsce i zaprzyjaźniły się z nim, nabierając jednocześnie nawyku czytelnictwa. Dzieci z kolei bardzo lubią swoje kąciaki i samodzielne oglądanie książek czy układanek. Młodzież, choć nieco rzadziej, też odwiedza bibliotekę, poszukuje określonych, ulubionych tytułów, zarówno książek, jak i komiksów.
- Warsztatowicze i warsztatowiczki – osoby, które ściągają do biblioteki, by wziąć udział w różnego rodzaju warsztatach i wydarzeniach. Część z nich odwiedza placówkę również po to, by wypożyczyć książki; dla tych osób biblioteka stanowi dobrą i komfortową przestrzeń wydarzeń.
- Przyjaciele, przyjaciółki i domownicy, domowniczki to ci bywalcy i bywalczyne placówki, dla których nade wszystko ważna jest chwila rozmowy i relacja, jaką tworzą z biblioteką. Tworzą atmosferę miejsca, dopingują zespół w przedsięwzięciach, uczestniczą w wydarzeniach i oczywiście pożyczają też książki.

Mocne strony biblioteki w perspektywie odbiorców

Realizując badania, usłyszeliśmy wiele o mocnych stronach biblioteki w Jabłonnie. Poniżej przedstawiamy informacje o nich:

a) mocne strony zespołu biblioteki:

- profesjonalizm zespołu pań bibliotekarek,
- miła atmosfera, możliwość porozmawiania zarówno na tematy dotyczące książki, jak i zupełnie inne,
- pomocność zespołu, możliwość wydrukowania dokumentów czy użycia xero,
- możliwość poradzenia się w doborze książki,

b) mocne strony związane z siedzibą:

- piękna siedziba w Jabłonnie po remoncie,
- miejsce zachęcające, do tego, by posiedzieć z książką, kawą, pracą czy może ze znajomymi,
- potencjał lokalu do realizacji warsztatów i wystaw,
- intrygujące i piękne piwnice,
- bliskość szkoły filii w Skrzynicach,
- bliskość ośrodka kultury w Piotrkowie,
- sąsiedztwo miło zaaranżowanej sali i sympatyczny kącik dla dzieci w Chmielu,

c) związane z wydarzeniami i społecznością:

- realizowane wydarzenia,
- spotkania przy okazji warsztatów,
- możliwość porozmawiania o książkach w klubie dyskusyjnym,
- wspomnienia dawnych wydarzeń, które wiązały różne osoby z biblioteką,
- stałe grono uczestników i uczestniczek wydarzeń, osoby, które wspierają bibliotekę w jej przedsięwzięciach.

Elementy wymagające ewentualnych zmian, sugestie i pomysły

Mieszkańcy i mieszkanki biorący udział w badaniach wskazywali również swoje pomysły dotyczące zmian czy ulepszeń działalności biblioteki. Przede wszystkim stali bywalcy i bywalczyne biblioteki martwią się faktem, że w ostatnich latach spada aktywność i liczba osób odwiedzających bibliotekę, zwłaszcza młodzieży. Wskazują na wiele przyczyn tego zjawiska, poczynając o rosnącej fascynacji młodszych pokoleń światem wirtualnym i nowymi technologiami poprzez mniejszą popularność słowa czytanego, dostępność komputerów, która jeszcze bardziej wzrosła w czasie pandemii, czy wreszcie łatwą dostępność samych książek. Jako elementy, które mogą zwiększyć obecność młodszych pokoleń, wskazują: stałą realizację warsztatów i wydarzeń, najlepiej częściowo związanych z książką, obecność w księgozbiorze komiksów (lubianych przez młodzież), możliwość słuchania w bibliotece audiobooków, a także kącik z grami planszowymi. Ważna jest także praca z dziećmi od małego, osvajanie ich z placówką, budowanie relacji i nawyków czytelniczych. Ponadto sugerowano wzmocnienie promocji, w tym wieszanie plakatów w szkołach.

Może coś z komiksami dla starszych, żeby przekonać ich do książki – mogą to być warsztaty komiksowe, też większe zbiory komiksów albo spotkanie z takim na przykład właśnie Samojlikiem.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Dla części osób problemem są godziny działalności biblioteki. Osoby pracujące w pełnym wymiarze, zwłaszcza dojeżdżające do pracy poza gminę, mogą korzystać wyłącznie z głównej siedziby i jedynie dwa dni w tygodniu. Niektórzy decydują się na zapisanie do innych bibliotek, np. w Lublinie albo po drodze z Lublina do domu. Niektórzy podkreślali, że chcieliby uczestniczyć w wydarzeniach realizowanych przez bibliotekę, warsztatach czy spotkaniach, jednakże jest to możliwe tylko wieczorem lub w soboty. Problem godzin funkcjonowania biblioteki dotyczy przede wszystkim nowych mieszkańców i mieszanek gminy, którzy w niej mieszkają, a pracują wciąż poza nią. Jest to tym bardziej istotne, że z jednej strony grupa ta jest szczególnie aktywna, z drugiej zaś biblioteka stwarza potrzebną dla wszystkich przestrzeń integracji.

Pojawiły się także głosy dotyczące nowej siedziby w Jabłonnie. Intrygującym jej miejscem są piwnice. Wiele osób przytacza pomysły dotyczące ich zagospodarowania, np. na galerię, klub muzyczny, koncerty jazzowe, klub winiarski. Przeszkodą jest jednak panująca w nich wilgoć.

Większość osób, które wzięły udział, bardzo ceni realizowane przez bibliotekę wydarzenia, warsztaty czy spotkania. Oprócz sugestii dotyczących ich realizacji wieczorami bądź w soboty podkreślano, by planować je także pod kątem dorosłych uczestników i uczestniczek. Obawy natomiast wiążą z trudnością, z jaką mobilizuje się lokalną społeczność do udziału i działania.

Czym dla mieszkańców i mieszanek jest biblioteka?

W ankiecie i na spotkaniach pytaliśmy o to, czym dla naszych rozmówców i rozmówczyń jest biblioteka. Odpowiedzi były różne. Pojawiały się skojarzenia z książkami, spotkaniami, atmosferą. Bibliotekę określono także jako centrum gminy, jej serce. Relacja z książką pozwala też poznać siebie.

[Biblioteka jest] miejscem spotkań: z ludźmi, paniami z biblioteki, książkami i przez czytanie – z samą sobą.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Młodzież pytana o skojarzenia z książką wskazywała niezbyt miłe konotacje. Najczęściej książki kojarzą im się po prostu z lekturami szkolnymi, a więc przymusem i niekoniecznie interesującą treścią. Lektury odsłuchują najczęściej w postaci audiobooków.

Jednocześnie skojarzenia z biblioteką, o jakich mówi młodzież, są już o wiele serdeczniejsze – dotyczą: fajnej ciszy, książek, spokoju, za którym młodzież też tęskni. W Chmielu młodzież kojarzy bibliotekę też z warsztatami i zespołem tanecznym, który spotykał się w świetlicy.

Dorośli szczególną uwagę przykładali do tego, żeby umożliwiać kontakt dziecka z książką.

Biblioteka dobrze mi się kojarzy ze względów zawodowych i rozrywki. Książka to rozrywka – fantastyka. Pozytywne podejście do książki, sam staram się przekazać to

dziecku. Widać, że dziecko to łapie. Moje dziecko cieszy, że dostaje książkę, lubi słuchać, jak mu się czyta.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Jakie są zainteresowania odbiorców i odbiorczyń biblioteki?

Mieszkańcy i mieszkanki gminy mają zróżnicowane zainteresowania, podobnie osoby tworzące zespół biblioteki. Ich poznanie pozwala zarówno tworzyć ofertę (czytelniczą i wydarzeń dodatkowych), jak również szukać osób, które swoimi inicjatywami wesprą działania biblioteki i wejdą z nią we współpracę.

Wśród osób, z którymi rozmawialiśmy podczas badań, oprócz czytelnictwa wymieniano zainteresowania dotyczące sztuk plastycznych, jeździectwa, ogrodnictwa, kuchni, historii, regionu. W ankiecie wśród najczęściej wymienianych opcji znalazły się: działalność społeczna i wolontariat, kabarety i stand-upy, czytelnictwo, plastyka, historia i tradycja, kuchnia oraz rękodzieło. Stosunkowo często wymieniano także: naukę i eksperymenty, psychologię i samorozwój, taniec oraz turystykę i podróże. Nikt nie wybrał odpowiedzi „nie interesuję się żadnymi tematami”.

Biblioteka i potrzeby mieszkańców

Mieszkańcy i mieszkanki gminy potrzebują integracji, ale ze względu na sytuację pandemiczną jest im trudno się spotykać. Mają obawy o swoje zdrowie, ale jednocześnie nie chcą tracić kontaktu ze sobą i z działaniami kulturalnymi. Najbardziej brakuje im różnego typu warsztatów, na których można by było nauczyć się czegoś nowego, a jednocześnie porozmawiać.

Potrzeby mieszkańców związane z kulturą i integracją:

a) integracja i miejsca spotkań:

- spotkania na żywo na różnych wydarzeniach (w mniejszych grupach), również przez komunikatory internetowe (np. warsztaty on-line, ale z dziećmi),
- spotkania rodzinne z dziećmi,
- luźne herbaciane spotkania, przy kawie, miejsce spotkań nieformalnych,
- miejsce dla dzieci w różnych miejscach, z grami, stolik z zabawami,

- posiedzenie w spokojnym miejscu z książką,
- spotkania integracyjne wokół tematów, np. dla miłośników psów,

Institucja może mieć rolę wspólnototwórczą, budować relacje, tworzyć przestrzeń do dyskusji na różne tematy, bo tego brakuje. Tematy regionalne, światopoglądowe, zapraszanie różnych autorów, kluby książki. Chociaż brak czasu, ale ja z chęcią będę korzystał. Wypić herbatkę, poznać siebie, różne punkty widzenia świata.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

b) księgozbiór:

- potrzeba znalezienia nowych pozycji książkowych, np. komiksy, fantastyka,
- ciągle potrzeba nowych książek dla dzieci,
- audiobooki,
- książki dostępne na czytnikach oraz możliwość wypożyczenia czytników e-booków,
- więcej książek psychologicznych i pod kątem pedagogiki specjalnej, książek metodologicznych,

Miałabym uwagi do księgozbioru, brakuje działu fantastyki. Tego brakuje, ten działu nie było, autorzy byli porzuceni, nie ma nowszych pozycji. A to jest popularny nurt.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

c) rozmowy o książkach:

- działanie dyskusyjnego klubu książki,
- tworzenie przestrzeni do dzielenia się między czytelnikami opiniami o polecanych książkach,
- kącik z jakimiś nowościami i poleceniami czy też pomoc pań bibliotekarek w wyborze,

Ważny jest przykład, rozmowy o książkach, mam tę koleżankę, jak zaczniemy rozmawiać o książkach i ktoś się przysłuchuje, to już się robi ciekawie.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

d) rozwój zainteresowań

- nowoczesne zajęcia, np. z obsługi programów do montowania filmów i obróbki zdjęć,
- warsztaty z nowych technologii,
- rękodzieło – zarówno tradycyjne, np. wicie wieńców dożynkowych czy robienie pajaków ze słomy, jak i z obszaru nowoczesnego dizajnu użytkowego,
- zajęcia malarskie,
- wycieczki turystyczne,
- warsztaty komiksowe,
- kawiarenka szycia (nauka szycia na maszynie),
- różnego rodzaju zabawy z dziećmi,
- zajęcia sensoryczne dla dzieci,
- wykłady na ciekawe tematy,
- wystawy,
- spotkania z interesującymi ludźmi, np. autorami komiksów,
- dyskoteki,
- koncerty jazzowe w piwnicy,
- zajęcia śpiewu,
- zajęcia tańca, np. baletu,
- zajęcia z gotowania / dekorowania / pieczenia,
- wieczorki winiarskie,
- spektakle teatralne,
- zajęcia z majsterkowania,
- zajmowanie się dziedzictwem lokalnym,
- konkurs dla dzieci, np. plastyczny z nagrodami rzeczowymi,
- zajęcia sportowe (związane z integracją i rekreacją).

Zajęcia mają pełnić rolę takiego przywiązania do biblioteki poprzez działania animacyjne, trzeba wyrobić nawyk, dać pretekst, by przyjść do biblioteki i przy okazji pożyczyć książkę.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Szkoda, że nie ma większej integracji – dla rowerzystów, wyścigi rowerowe. Sport – brakuje tego. To można połączyć z działaniami. Wszystko można połączyć, różne tematy, aktywności wraz ze sportem.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Autoetnografia, robię zdjęcia starych domów i nanoszę na mapę. Powstaje taka interaktywna mapa znikającej Lubelszczyzny. Nie są to jeszcze zabytki, ale znikająca lokalność. Warto dbać o tę pamięć.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Wiek

Istnieje potrzeba realizacji różnych zajęć dla różnych grup wiekowych, w tym dla dorosłych: „nie dla seniorów, nie dla rodzin z dziećmi, ale dla dorosłych 20 lub 30 lub 40 plus, ale bez dzieci”. Jednocześnie mieszkańcy i mieszkanki gminy chcą, by realizować rodzinne wydarzenia, warsztaty łączne dla dzieci i dorosłych, jak i rozdzielne. Brakuje oferty dla młodzieży płci męskiej.

Czas

Wskazywana jest potrzeba otwarcia biblioteki po południu, w typowych godzinach powrotów z pracy i szkoły oraz w weekendy, też w filiach, np. w Skrzynicach.

Wymarzona biblioteka

W odpowiedzi na pytanie o wymarzoną bibliotekę odpowiedzi odnosiły się do atmosfery, oferty z uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych. Miejsce to ma być dostępne, dobrze wyposażone, pozwalające, by w ciszy posiedzieć wygodnie na fotelu czy kanapie, by popracować albo może z kimś się spotkać w pięknym wnętrzu. W bibliotece marzeń ludzie spotykają się i rozmawiają o książkach i nie tylko. W dzień jest miejscem do pracy, a wieczorem miejscem kulturalnej rozrywki (na zasadzie biblioteko-kawiarni). Przestrzenią, w której można poczytać książkę, popijając kawę. Takie bliskie i otwarte miejsce powinno być czynne również w weekendy i wieczorami. W jego przestrzeni powinno być dużo kwiatów i kolorów, zdaniem młodzieży może pojawić się też miejsce z lustrami. W tle mogłaby brzmieć delikatna muzyka – może nie zawsze, ale np. w określonych godzinach.

Biblioteka ma przytulne miejsce, gdzie mogę się zaszyć i czytać, np. na kanapie. Jest w niej spokój za dnia, można pracować przy dużych biurkach, jest jasno, a wieczorami jest gwar, bo np. jest spotkanie wokół jakiejś książki. Marzy mi się też bibliotekokawiarnia, gdzie można przyjść, spotkać się z innymi, pogadać, pójść z mężem na randkę w niedzielę lub po prostu wyjść z domu gdzieś – właśnie tam. Kocham pić kawę i przeglądać różne książki i czasopisma, fajnie byłoby w niedzielę móc to zrobić w bibliotece. Fajnie, gdyby była otwarta czasem w weekend, a czasem wieczorem.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Coś pomiędzy kawiarenką ze stolikiem prasowym a miejscem animującym wydarzenia związane z nauką i rozrywką czy kanapą, na której można przysiąść na chwilę z książką.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Miejsce takie powinno być inspirujące, rozszerzać horyzonty, pogłębiać tematy, a przede wszystkim rozbudzać wyobraźnię. Czasem w bibliotece marzeń odbywają się różne warsztaty czy spotkania z ciekawymi ludźmi. Miejsce to ma być w pewnym sensie magiczne, być książkowym portalem do świata zarówno baśni, teatru, jak i muzyki. Każde miejsce może inspirować – sala z książkami, kąciaki dla dzieci, piwnica czy sala warsztatowa.

To miejsce, w którym spotykają się ludzie, poznajemy dziedzictwo kulturowe, ciekawych ludzi z terenu; gdzie są zajęcia dla dzieci, z książką, z teatrem, muzyką. Miejsce, gdzie żyją baśnie.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Zajęcia plastyczno-artystyczne dla dzieciaków, może połączone z czytaniem książek – by przez zabawę oswajać dzieci z książką i biblioteką.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Biblioteka marzeń posiada na półkach wiele nowości. Czasem przyda się wsparcie, by wśród tylu tytułów znaleźć to, co może być dla danej osoby interesujące.

Moja wymarzona biblioteka to taka, gdzie książki same cię wybiorą.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

Wśród uczestników i uczestniczek badań padały również wypowiedzi mówiące, że obecna biblioteka jest właśnie taką wymarzoną.

Rekomendacje

Rozmowy zrealizowane w ramach diagnozy pozwalają rekomendować kilka możliwych kierunków dla biblioteki. Wszystkie ściśle opierają się na wskazówkach przekazanych przez mieszkańców i mieszkanki gminy:

- biblioteka to dobre miejsce spotkań, warto zadbać, by w każdej filii znalazło się przytulne miejsce do tego, by usiąść, poczytać, porozmawiać czy popracować; być może ta przestrzeń mogłaby być otulona aromatem dostępnej dla gości kawy lub herbaty (wiele osób o tym mówi!) czy delikatną muzyką w tle;
- siedziba w Jabłonce po remoncie dla wielu osób stała się zachęcająca do korzystania z niej jako miejsca spotkań; by była tak wykorzystywana, potrzebna jest zachęta zespołu, wyraźne zaznaczenie takiej możliwości, stworzenie pierwszych okazji, np. podczas warsztatów czy wieczorów z książką i kawą, itp.: „miejsce spotkań, różnego typu warsztaty, tak żeby pogadać, wypić kawę, herbatę i przy okazji coś zrobić – ale potrzebna jest okazja, ludzie są powściągliwi, sami nie przyjdą”;
- biblioteki jako instytucje bywają postrzegane jako miejsca bardzo formalne, sztywne, niedostępne, co sprawia, że niektórzy nigdy do nich nie trafiają; warto zmierzyć się z tymi obawami poprzez ocieplenie wizerunku, nieformalny styl komunikacji w social mediach, promocję jako miejsca spotkań, biblioteko-kawiarnia i dodatkowe wydarzenia;
- wspieranie mieszkańców i mieszanek w sprawach codziennych, np. poprzez możliwość wydruku w bibliotece, pomoc w wyszukaniu informacji jest ceniona przez bywalców i bywalczyne placówki; takie wsparcie należy kontynuować;
- warto wzmacniać poprzez działania biblioteki poznawanie gminy, jej tożsamości, przyrody, np. poprzez promocję ciekawych tras, organizację spotkań lub wystaw dotyczących dawniejszego życia mieszkańców (dużym zainteresowaniem cieszą się też zdjęcia z różnych wydarzeń, które odbywały się w gminie, jak i te z codziennego życia);

- w bibliotece książka jest najważniejsza, ale istotna jest także oferta wydarzeń, warsztatów, spotkań – to ona tworzy relacje społeczności z placówką i nie pozwala o niej zapomnieć; dzięki wydarzeniom w bibliotece pojawiają się też nowe osoby;

Kiedyś myślałam, że biblioteka ma tętnić działaniami. Teraz już wiem, że nie ma takich oczekiwań ani potrzeby – biblioteka ma nie dawać o sobie zapomnieć, a jednocześnie być miejscem, które daje przestrzeń dla książki.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

- coraz ważniejsze są też nowe sposoby czytelnictwa, część osób chciałaby móc w bibliotece posłuchać audiobooka, słuchowiska czy muzyki; z kolei starsze osoby, których oczy nie pozwalają już na lekturę, chętnie skorzystałyby z wydarzeń polegających na głośnym czy performatywnym czytaniu książek;
- z myślą o młodych ludziach, których brak najbardziej odczuwa biblioteka, warto stworzyć możliwość skorzystania z tematów, które ich interesują, np. wyboru komiksów, możliwości pożyczenia i zagrania na miejscu w planszówki, jak i organizować konkursy; przydatne będzie także utworzenie działu z fantastyką (tak by woluminy znajdowały się w jednym miejscu, a nie w różnych działach);
- w świecie coraz bardziej wirtualnym potrzebne jest rozszerzenie działań biblioteki o spotkania on-line (nie tylko w formie nagrań, ale i na żywo), by także tą drogą mieć możliwość integracji i tworzenia relacji z odbiorcami i odbiorczyniami;

Fajnie, jakby był stream z tego wydarzenia (otwarcie muzeum społecznego). To taki pomysł na pandemię i nie jest to już takie drogie. Instytucje powinny działać też on-line. Prowadzić zajęcia interaktywne, np. przez zoom. Tego brakuje. Miejsce spotkań, ale też bieżące nagrania.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

- w odniesieniu do świata wirtualnego istotny jest również sposób komunikacji poprzez Facebook, ludzie chętnie korzystają z tego narzędzia, dlatego warto zadbać o więcej postów, lekką ich formę, ale też interesujące treści, prezentujące np. krótkie recenzje, zapowiedzi książek, zachęcające do dzielenia się opiniami;
- biblioteka realizuje wiele działań, które się sprawdzają: praca z dziećmi, lekcje biblioteczne, warsztaty oparte na książkach czy rękodzielnicze, a także tworzy świetną relację z czytelnikami i czytelniczkami poprzez rozmowę, doradzanie w wyborze książek, możliwość wydrukowania czy skopiowania dokumentów. Tak trzymać! Te działania są wielką przewagą i skarbem biblioteki;

- biblioteka i jej działania to miejsce integracji społeczności mieszkającej w gminie od dawna i osób nowych, warto zadbać o dostosowanie godzin pracy oraz wydarzeń do potrzeb różnych osób, rozważyć popołudniowe czy weekendowe otwarcie dla tych, którzy dojeżdżają dalej do pracy czy później wracają;

Taka pozytywna presja, żeby poznawać osoby, to może być OK. Mała jest integracja. Piotrków i Jabłonna są rozrzucone. Nie znają, kto na początku, kto na końcu. Może jak ktoś zna kogoś z kościoła albo tu dłużej mieszkał.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

- warto zadbać o osoby, które są skupione na czytelnictwie, można reaktywować dyskusyjny klub książki, stworzyć przestrzeń, która umożliwi dzielenie się opiniami o książkach; warto także docenić osoby czytające najwięcej, np. czyniąc z nich ambasadorów i ambasadorki biblioteki;
- ludzie, którzy otaczają bibliotekę, są jej największym skarbem i potencjałem, we współpracy z nimi warto tworzyć ofertę wydarzeń i poszukiwać nowych tematów; warto także kontynuować działania diagnostyczne w sposób ciągły (poprzez rozmowy, zmieniane co jakiś czas tzw. wiszące pytanie, prowadzenie np. zeszytu na pomysły czy zachęcanie do wypełniania rysunkowej ankiety „poznajmy się”), dzięki temu stale będzie można odświeżać ofertę i znajdować osoby zainteresowane współpracą;

Zajmuję się nowymi mediami – modelowanie, animacje. To spokojnie mogę się zaangażować, teraz najlepiej on-line.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

- wielką wartością jest też osoba Władysława Taczanowskiego, patrona biblioteki; można z nim wiązać cykle zajęć, konkursów czy spotkań bazujących na książkach;

Patronem jest ornitolog z Jabłonny. Świetny pomysł, że się promuje lokalne postacie. To pobudza ciekawość, odkrywa, że ktoś taki tu mieszkał. Był projekt „Boski Taczanowski”, np. gry. Można to połączyć z lekcjami z biologii, opowiedzieć o nim, robić zajęcia w terenie. Ja sam nie wiedziałem, że tu tyle jest ptaków drapieżnych. Fajne są takie zdjęcia z obserwacji z tych zwierząt.

wypowiedź osoby uczestniczącej w badaniach

- biblioteka może wspierać integrację mieszkańców, organizując różnego typu działania, współpracując z lokalnymi liderami, którzy potrafią dzięki osobistym kontaktom zachęcić do przyjscia nowe osoby (mechanizm ten był widoczny podczas zbierania materiałów do muzeum społecznego).